

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 21126/13
Mato BUTIJER
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
28. travnja 2020. godine u odboru u sastavu:

Aleš Pejchal, *predsjednik*,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 4. ožujka 2013. godine,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Mato Butijer, hrvatski je državljanin, rođen je
1927. godine i živi u Opatiji.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š.
Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

1. Kazneni postupak

(a) Glavni postupak

4. Presudom od 11. veljače 1986. godine Okružni sud u Puli proglasio je podnositelja zahtjeva – koji je u to vrijeme bio istražni sudac Okružnog suda u Rijeci – krivim za više kaznenih djela, uključujući prijevaru dotičnog g. M.Š.-a za iznos od 30.000,00 njemačkih maraka (DEM). Osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest godina i novčanu kaznu u iznosu od milijun jugoslavenskih dinara (YUD). Sud je odredio i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, konkretno:

- pozlaćenog sata;
- krznenog kaputa vrijednog 17 milijuna talijanskih lira (LIT);
- iznosa u YUD koji odgovara iznosu od 28,9 milijuna LIT; i
- 956.858,00 YUD.

5. Sud je usvojio i imovinskopravni zahtjev koji je M.Š. podnio kao oštećenik (žrtva) (vidi članak 108. stavak 2. Zakona o krivičnom postupku citiran u stavku 33. ove odluke). Naložio je podnositelju zahtjeva da mu isplati iznos od 30.000,00 DEM kao naknadu materijalne štete prouzročene kaznenim djelom.

6. Presudom od 5. rujna 1986. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske preinačio je presudu Okružnog suda u Puli, umanjivši podnositeljevu kaznu na kaznu zatvora u trajanju od deset godina, a iznos novčane kazne na 200.000,00 jugoslavenskih dinara (YUD). Naloženo mu je i da plati 134.658,00 YUD za troškove kaznenog postupka.

7. Vrhovni sud preinačio je i odluku Okružnog suda kojom je usvojen imovinskopravni zahtjev M.Š.-a za naknadu štete i kojom mu je dosuđen iznos od 30.000,00 DEM na ime naknade (vidi stavak 5. ove odluke). Umjesto toga, Vrhovni sud oduzeo je taj iznos kao imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom te je M.Š.-a uputio da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti pokretanjem odvojenog parničnog postupka (vidi članak 108. stavak 2. Zakona o krivičnom postupku citiran u stavku 33. ove odluke). Mjerodavni dio presude Vrhovnog suda glasi kako slijedi:

„... [S]ud je preinačio odluku o imovinskopravnom zahtjevu, [naloživši] oduzimanje iznosa od 30.000,00 DEM ... kao imovinske koristi ostvarene krivičnim djelom i uputivši M.Š.-a kao oštećenika da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku. Oštećenik M.Š. taj je iznos dao optuženiku u nedozvoljene svrhe pribavljanja zakupa poslovnog prostora u društvenom vlasništvu što bez natječaja nije dozvoljeno. Prvostupanjski sud stoga mu nije mogao dosuditi navedeni iznos. Istovremeno je očito da je na taj način optuženik ... pribavio imovinsku korist izvršenjem krivičnog djela prevare ...“

8. Konačno, Vrhovni sud preinačio je i odluku o oduzimanju imovinske koristi te je naložio oduzimanje:

- pozlaćenog sata;
- iznosa u YUD koji odgovara iznosu od 45,9 milijuna talijanskih lira (LIT);

- 906.708,00 YUD; i
- iznosa u YUD koji odgovara iznosu od 30.000,00 DEM koji je podnositelj zahtjeva pribavio prijevarom M.Š.-a.

(b) Ovršni postupak

9. Dana 24. rujna 1987. država, zastupana po nadležnom Državnom odvjetništvu, podnijela je Općinskom sudu u Opatiji prijedlog za izvršenje gore navedene presude Vrhovnog suda u dijelu koji se odnosi na novčanu kaznu, troškove i oduzetu imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom (vidi stavke 6. i 8. ove odluke). Konkretno, država je tražila isplatu u iznosu od 1.241.366,00 YUD zajedno s iznosima u YUD koji odgovaraju iznosu od 45,9 milijuna LIT i 30.000,00 DEM. Ukupan dug po presudi trebalo je umanjiti za iznos od 2.124.000,00 YUD koji je podnositelj zahtjeva platio 24. srpnja 1987. godine, odnosno prije pokretanja ovršnog postupka.

10. Država je tvrdila da je podnositelj zahtjeva suvlasnik kuće u Opatiji te je predložila da se ovrha provede oduzimanjem i prodajom te kuće. Međutim, ispostavilo se da podnositelj zahtjeva nije upisani suvlasnik kuće. Stoga je ovršni sud 19. ožujka 1990. godine pozvao državu da pokrene odvojeni parnični postupak radi utvrđivanja njegova suvlasništva nad kućom. Država je to i učinila 15. svibnja 1990. godine. Taj je parnični postupak okončan 23. svibnja 2011. godine kad je država povukla tužbu protiv podnositelja zahtjeva.

11. U međuvremenu, dana 2. rujna 1988. podnositelj zahtjeva platio je još 2.999.360,00 YUD duga po presudi. Dana 6. ožujka 1989. zatražio je od ovršnog suda da obustavi izvršenje jer je u cijelosti platio dug po presudi. Dana 13. srpnja 1989. država je osporila tu tvrdnju, navodeći da je dug po presudi podmiren samo djelomično.

12. S obzirom na uplate podnositelja zahtjeva izvršene prije i za vrijeme ovršnog postupka (vidi stavke 9. i 11. ove odluke) i poteškoće povezane s nizom devalvacija i promjena domaće valute u razdoblju od siječnja 1990. do svibnja 1994. godine, dana 27. srpnja 1995. ovršni sud odlučio je odrediti financijsko vještačenje kako bi se utvrdilo je li dug po presudi plaćen u cijelosti, a ako nije, koji je dio podmiren i koliko preostaje za uplatu.

13. Dana 7. prosinca 1995. vještak je dostavio nalaz. Utvrdio je da su iznosi koje je podnositelj zahtjeva uplatio (vidi stavke 9. i 11. ove odluke) pokrili novčanu kaznu, troškove kaznenog postupka i oduzetu imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom izraženu u YUD (odnosno 906.708,00 YUD) i da je preplatio te iznose za 3.139.705,48 YUD. Taj preplaćeni iznos mogao se upotrijebiti za pokrivanje preostalog dijela duga po presudi izraženog u LIT ili onog izraženog u DEM. Stoga je preostali dio duga po presudi iznosio ili:

- 42.760.294,52 LIT (od izvornog iznosa od 45,9 milijuna LIT), i
- 30.000,00 DEM

ili

- 45,9 milijuna LIT, i
- 25.707,88 DEM (od prvobitnog iznosa od 30.000,00 DEM).

14. Dana 11. prosinca 1995. ovršni sud poslao je nalaz vještaka Državnom odvjetništvu te ga je pozvao da odredi iznos duga po presudi koji država još uvijek nastoji ovršiti.

15. Dana 8. travnja 2011. Državno odvjetništvo predložilo je promjenu sredstva i predmeta ovrhe te je zatražilo od ovršnog suda da odredi ovrhu pljenidbom podnositeljeve mirovine radi naplate preostalog dijela duga po presudi (vidi stavak 13. ove odluke). Konkretno, s obzirom na uvođenje eura (EUR), Državno odvjetništvo zatražilo je isplatu u iznosu od 36.849,00 EUR.

16. Dana 7. lipnja 2011. ovršni je sud obustavio ovršni postupak jer je ovrha oduzimanjem i prodajom kuće koju je navela država bila neizvediva s obzirom na to da nije utvrđeno da je podnositelj zahtjeva suvlasnik te kuće (vidi stavak 10. ove odluke).

17. Dana 13. lipnja 2011. ovršni je sud usvojio prijedlog države od 8. travnja 2011. godine (vidi stavak 15. ove odluke) te je donio rješenje o ovrsi kojim je naložio pljenidbu podnositeljeve mirovine. Dana 24. lipnja 2011. podnositelj zahtjeva podnio je prigovor protiv tog rješenja.

18. Dana 12. ožujka 2012. ovršni sud usvojio je podnositeljev prigovor, ukinuo je rješenje o ovrsi od 13. lipnja 2011. godine (vidi stavak 17. ove odluke) te je obustavio ovrhu. Sud je presudio da na temelju zakonodavstva o ovrsi primjenjivog u predmetu podnositelja zahtjeva nije bilo dopušteno mijenjati sredstvo ili predmet ovrhe. Stoga se prijedlog države od 8. travnja 2011. godine (vidi stavak 15. ove odluke) mogao smatrati samo novim prijedlogom za ovrhu. Međutim, do tada je nastupila zastara tražbine jer je protekao zakonski rok zastare od deset godina za izvršenje presude Vrhovnog suda od 5. rujna 1986. godine (vidi stavke 6. i 8. ove odluke).

2. Parnični postupak

(a) Glavni postupak

19. U međuvremenu, dana 2. listopada 1987. M.Š. je podnio tužbu protiv podnositelja zahtjeva Općinskom sudu u Opatiji. U svojstvu žrtve kaznenog djela koje je počinio podnositelj zahtjeva, M.Š. je tražio isplatu u iznosu od 30.000,00 DEM kao naknadu pretrpljene štete.

20. Podnositelj je tijekom postupka tvrdio da je već platio isti dug na temelju odluke o oduzimanju imovinske koristi i da je, prema mjerodavnom domaćem pravu, M.Š. mogao ostvariti svoj imovinskopravni zahtjev samo tražeći isplatu tog iznosa od države (vidi članak 86. stavak 2. Krivičnog zakona Jugoslavije citiran u stavku 32. ove odluke). Međutim, budući da M.Š. to nije učinio, podnositelj zahtjeva pozvao je Općinski sud da odbije njegovu tužbu.

21. Nakon što je predmet u nekoliko navrata vraćen na ponovno odlučivanje, u presudi od 29. listopada 2003. godine Općinski sud u Opatiji

presudio je u korist M.Š.-a i naložio je podnositelju zahtjeva da mu isplati iznos od 15.338,75 EUR (koji odgovara iznosu od 30.000,00 DEM) zbog prijave koju je počinio podnositelj zahtjeva (vidi stavak 4. ove odluke). Tu je presudu potvrdio Županijski sud u Rijeci presudom od 6. rujna 2007. godine. Ti su sudovi na kraju presudili sljedeće:

- podnositelj zahtjeva dužan je M.Š.-u isplatiti iznos od 15.338,75 EUR kao naknadu materijalne štete prouzročene kaznenim djelom;

- oduzimanjem imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom ne može se isključiti pravo žrtve na naknadu štete prouzročene kaznenim djelom;

- prema domaćem pravu, odluka kaznenog suda kojom se žrtvu (oštećenika) upućuje da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku (vidi članak 108. stavak 2. Zakona o krivičnom postupku, citiran u stavku 33. ove odluke) nije stekla snagu *res judicata*, a obrazloženje koje je kazneni sud naveo za tu odluku nije obvezujuće za građanske sudove;

- suprotno obrazloženju Vrhovnog suda (vidi stavak 7. ove odluke), M.Š. nije podnositelju zahtjeva dao 30.000,00 DEM u nezakonite svrhe jer je pribavljanje zakupa bez održavanja javnog natječaja zapravo bilo dopušteno u danim okolnostima prema lokalnim propisima koji su bili na snazi u to vrijeme;

- podnošenjem tužbe, M.Š. nije nastojao namiriti svoj zahtjev iz iznosa oduzete imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, već od podnositelja zahtjeva kao počinitelja.

22. Podnositelj zahtjeva zatim je podnio reviziju Vrhovnom sudu, ponavljajući svoje tvrdnje iznesene pred nižim sudovima (vidi stavak 20. ove odluke).

23. Dana 19. siječnja 2011. Vrhovni sud odbio je podnositeljevu reviziju.

24. Podnositelj je zatim podnio ustavnu tužbu, navodeći da mu je naloženo da dva puta plati isti dug (vidi stavke 20. - 21. ove odluke).

25. Dana 17. siječnja 2013. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu. Svoju je odluku dostavio podnositelju zahtjeva 30. siječnja 2013. godine.

(b) Ovršni postupak

26. U međuvremenu, dana 11. ožujka 2011. M.Š. je Općinskom sudu u Opatiji podnio prijedlog za ovrhu na temelju parnične presude od 29. listopada 2003. godine (vidi stavak 21. ove odluke). Zatražio je pljenidbu sredstava na bankovnim računima podnositelja zahtjeva, kao i pljenidbu mirovine podnositelja zahtjeva.

27. Dana 21. srpnja 2011. ovršni sud donio je rješenje o ovrsi u tom smislu.

28. Dana 7. veljače 2014. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje obavijestio je ovršni sud da je podnositelj zahtjeva od 1. svibnja 2012. godine prestao primati mirovinu jer je počeo raditi kao odvjetnik. Također je

obavijestio ovršni sud da je prije tog datuma oduzeo iznos od 15.432,45 hrvatskih kuna (HRK – približno 2.050,00 EUR) od njegove mirovine, koji je bio spreman prenijeti na bankovni račun M.Š.-a čim rješenje o ovrsi postane pravomoćno.

29. Odlukom od 9. travnja 2014. godine Županijski sud u Rijeci odbio je žalbu podnositelja zahtjeva protiv rješenja o ovrsi (vidi stavak 27. ove odluke), koje je time postalo pravomoćno. Prema tome, dana 28. kolovoza 2014. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje prebacio je iznos od 15.432,45 HRK¹ (vidi stavak 28. ove odluke) na bankovni račun M.Š.-a.

30. Dana 30. siječnja 2015. ovršni sud obustavio je ovrhu pljenidbom sredstava na bankovnim računima podnositelja zahtjeva zbog nedostatka sredstava na tom računu. Podnositelj zahtjeva uložio je žalbu, tvrdeći da je trebalo obustaviti i ovrhu pljenidbom njegove mirovine.

31. Odlukom od 7. srpnja 2015. godine Županijski sud u Rijeci usvojio je podnositeljevu žalbu te je obustavio i ovrhu pljenidbom njegove mirovine. Stoga je ovršni postupak u cijelosti obustavljen. Ta je odluka postala pravomoćna istog dana.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Mjerodavno kazneno pravo

(a) Krivični zakon

32. Mjerodavne odredbe Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 44/76 s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi na području Republike Hrvatske do 31. prosinca 1997. godine, glase kako slijedi:

Glava sedma

ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DELOM

Osnov oduzimanja imovinske koristi

Član 84.

„(1) Niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim delom.

(2) Korist iz stava 1. ovog člana oduzeće se sudskom odlukom kojom je utvrđeno izvršenje krivičnog dela, pod uslovima predviđenim ovim zakonom.“

---

¹ Približno 2.020,00 eura u to vrijeme.

ODLUKA BUTIJER protiv HRVATSKE

Način oduzimanja imovinske koristi

Član 85. stav 1.

„Od učinioca će se oduzeti novac, predmeti od vrednosti i svaka druga imovinska korist koji su pribavljeni krivičnim delom, a ako oduzimanje nije moguće - učinilac će se obavezati da plati novčani iznos koji odgovara pribavljenoj imovinskoj koristi.“

Zaštita oštećenog

Član 86.

„(1) Ako je oštećenom u krivičnom postupku dosuđen imovinskopravni zahtev, sud će izreći oduzimanje imovinske koristi ukoliko ona prelazi dosuđeni imovinskopravni zahtev oštećenog.

(2) Oštećeni koji je u krivičnom postupku u pogledu svog imovinskopravnog zahteva upućen na parnicu - može tražiti da se namiri iz iznosa oduzete vrednosti, ako pokrene parnicu u roku od šest meseci od dana pravosnažnosti odluke kojom je upućen na [tu] parnicu ...“

(b) Zakon o krivičnom postupku

33. Mjerodavne odredbe Zakona o krivičnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 44/77 s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi na području Republike Hrvatske do 31. prosinca 1997. godine, glase kako slijedi:

Glava X

IMOVINSKOPRAVNI ZAHTEVI

Član 103.

„(1) Imovinskopravni zahtev koji je nastao usled izvršenja krivičnog dela raspraviće se ... u krivičnom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtev može se odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određenog pravnog posla.“

Član 108. stavovi 2. i 3.

„(2) U presudi kojom okrivljenog oglašava krivim sud može oštećenom dosuditi imovinskopravni zahtev u celini ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtev delimično, a za višak uputiti [oštećenog] na parnicu. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za delimično presuđenje, sud će oštećenog uputiti da imovinskopravni zahtev u celini može da ostvaruje u parnici.

(3) Kad sud donese presudu kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rešenjem obustavi krivični postupak, uputiće oštećenog da imovinskopravni zahtev može ostvarivati u parnici ...“

(c) Mjerodavna praksa

34. U presudi br. I Kž 511/02-6 od 19. travnja 2006. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske presudio je sljedeće:

ODLUKA BUTIJER protiv HRVATSKE

„... [O]duzimanje imovinske koristi ... ima supsidijarni karakter u odnosu na dosuđeni imovinskopravni zahtjev kada se oni sadržajno poklapaju, kao što je to ovdje slučaj. U protivnom bi optuženik kojemu je naloženo ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva ... i od kojeg bi istovremeno bila oduzeta imovinska korist ... bio stavljen u situaciju da dva puta ispuni obvezu koja proizlazi iz iste osnove.“

2. Mjerodavno građansko pravo

35. Zakon o obveznim odnosima (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 29/78 s daljnjim izmjenama i dopunama, i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi između 1. listopada 1978. i 31. prosinca 2005. godine, bio je zakon kojim se reguliraju ugovori i odštete i druge izvanugovorne obveze.

36. Članci 154. - 55. kojima se regulira odštetna odgovornost citirani su u predmetu *Stojanović protiv Hrvatske* (br. 23160/09, stavak 28., 19. rujna 2013.).

37. Mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima kojima se regulira stjecanje bez osnove glase kako slijedi:

STJECANJE BEZ OSNOVE

Opće pravilo

Član 210. stavak 1.

(1) Kad dio imovine jedne osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u pravnom poslu ili zakonu [odnosno, bez osnove je], stjecatelj je dužan vratiti tu imovinu. Ako vraćanje imovine nije moguće dužan je nadoknaditi vrijednost ostvarene koristi.

Dvostruka isplata duga

Član 212.

„Tko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovi izvršne isprave, ima pravo tražiti vraćanje po općim pravilima o stjecanju bez osnove.“

PRIGOVORI

38. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju da je bio prisiljen dva puta platiti isti dug: jednom državi, a zatim žrtvi (vidi stavke 8. i 21. ove odluke).

39. Podnositelj je prigovorio i na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije zbog dugog trajanja i nepovoljnog ishoda navedenog parničnog postupka (vidi stavke 19. - 25. ove odluke).

PRAVO

A. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

40. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je zbog odluka domaćih sudova u navedenom parničnom postupku (vidi stavke 19. - 25. ove odluke) bio prisiljen dva puta platiti isti dug u iznosu od 30.000,00 DEM: jednom državi kao imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom (vidi stavak 8. ove odluke), a zatim žrtvi kao naknadu štete prouzročene kaznenim djelom (vidi stavak 21. ove odluke). Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

41. Sud, kao gospodar karakterizacije koja se u domaćem pravu daje činjenicama predmeta (vidi *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44., *Izvešća o presudama i odlukama 1998-I*, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 124., 20. ožujka 2018.), smatra da se taj prigovor treba ispitati samo na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Taj članak glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

42. Vlada je osporila dopuštenost ovog prigovora na dvjema osnovama. Tvrdila je da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva i da je prigovor, u svakom slučaju, očigledno neosnovan.

43. Sud ne smatra potrebnim ispitivati oba prigovora o nedopuštenosti koje je iznijela Vlada ni izlagati sve tvrdnje stranaka povezane s tim prigovorima jer je prigovor u ovom predmetu u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

1. Tvrdnje stranaka

(a) Vlada

44. Vlada je istaknula da je veliki udio dijela kaznene presude od 5. rujna 1986. godine (vidi stavak 8. ove odluke), koji se odnosio na oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u stranoj valuti (45,9 milijuna LIT i 30.000,00 DEM) ostao neovršen, kako je utvrđeno financijskim vještačenjem u naknadnom ovršnom postupku (vidi stavak 13. ove odluke). Konkretno, udio tog dijela presude koji je ostao neovršen iznosio je 36.849,00 EUR (vidi stavke 14. - 18. ove odluke). Država više nije mogla naplatiti taj iznos jer je nastupila zastara tražbine (vidi stavak 18. ove odluke). Navedena odluka o oduzimanju imovinske koristi (vidi stavak 8. ove odluke),

u mjeri u kojoj se odnosila na osporeni iznos od 30.000,00 DEM, stoga nije imala nikakav pravni ili praktični učinak na podnositelja zahtjeva.

45. U odnosu na navedeno, činjenica da su građanski sudovi naložili podnositelju zahtjeva da isplati iznos od 15.338,75 EUR (vidi stavak 21. ove odluke) – odnosno, isti iznos od 30.000,00 DEM – M.Š.-u kao oštećeniku nije značila da je dva puta platio isti dug pa se stoga nije moglo smatrati da mu je nametnut prekomjeran individualni teret.

46. Vlada je stoga pozvala Sud da utvrdi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan.

(b) Podnositelj zahtjeva

47. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da se prema domaćem kaznenom pravu (vidi stavke 32. - 34. ove odluke) isti iznos novca ili imovina ne može oduzeti i kao imovinska korist ostvarena kaznenim djelom i dosuditi oštećeniku (žrtvi) radi namirenja njegova ili njezina imovinskopravnog zahtjeva. Kako bi se zaštitili interesi žrtava kaznenih djela, imovinskopravni zahtjevi oštećenika imali su prednost pred oduzimanjem imovinske koristi. Stoga bi kazneni sud obično usvojio imovinskopravni zahtjev oštećenika, a zatim bi oduzeo samo preostalu imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom. Činjenična utvrđenja u kaznenom postupku često nisu bila dostatna da se odluči je li imovinskopravni zahtjev osnovan ili ne. U takvim bi situacijama kazneni sudovi oduzeli imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom i istovremeno uputili oštećenika da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti pokretanjem parničnog postupka (vidi članak 108. stavak 2. Zakona o krivičnom postupku citiran u stavku 33. ove odluke). Međutim, u takvim je slučajevima oštećenik mogao namiriti svoj imovinskopravni zahtjev samo iz imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom pa je morao pokrenuti parnični postupak protiv države (vidi članak 86. stavak 2. Krivičnog zakona Jugoslavije citiran u stavku 32. ove odluke), a ne protiv počinitelja.

48. Nadalje, podnositelj zahtjeva smatrao je da je važno shvatiti da prema domaćem pravu sudovi u kaznenom postupku ne mogu odbiti zahtjev oštećenika. Mogu ili usvojiti zahtjev ili uputiti oštećenika da zahtjev može ostvariti pokretanjem odvojenog parničnog postupka. Odluka kaznenog suda u kojoj se oštećenik upućuje da svoj zahtjev može ostvariti pokretanjem odvojenog parničnog postupka može dakle značiti da je (a) zahtjev neosnovan i treba ga odbiti ili (b) da činjenična utvrđenja u kaznenom postupku nisu dostatna da se odluči je li imovinskopravni zahtjev osnovan ili ne (vidi članak 108. stavke 2. i 3. Zakona o krivičnom postupku citiran u stavku 33. ove odluke).

49. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da su ta pravila predviđena u domaćem pravu (vidi stavke 32. - 34. i 47. - 48. ove odluke) važna za shvaćanje onoga što se dogodilo u njegovu predmetu.

50. Vraćajući se na okolnosti svog predmeta, podnositelj zahtjeva prvo je istaknuo da je Vrhovni sud svojom presudom od 5. rujna 1986. godine

preinačio presudu Okružnog suda u Puli u dijelu u kojem je okružni sud usvojio imovinskopravni zahtjev M.Š.-a (vidi stavke 5. - 7. ove odluke). Obrazloženje koje je naveo Vrhovni sud ukazivalo je na to da je presudu Okružnog suda preinačio jer je imovinskopravni zahtjev M.Š.-a bio neosnovan. Konkretno, Vrhovni je sud obrazložio da M.Š.-ov imovinskopravni zahtjev nije mogao biti usvojen jer je M.Š. podnositelju zahtjeva dao 30.000,00 DEM u nezakonite svrhe (vidi stavak 7. ove odluke). Stoga je Vrhovni sud umjesto toga taj iznos oduzeo kao imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom (vidi stavke 7. - 8. ove odluke). Međutim, budući da Vrhovni sud nije imao pravo u kaznenom postupku odbiti imovinskopravni zahtjev M.Š.-a, kao što je prethodno objašnjeno (vidi stavak 47.), uputio ga je da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku (vidi stavak 7. ove odluke).

51. S obzirom na gore navedeno (vidi stavke 47. - 50.), podnositelj zahtjeva tvrdio je da su presude domaćih sudova (vidi stavak 21. ove odluke) donesene u parničnom postupku kojem prigovara, kojima mu je naloženo da M.Š.-u isplati iznos od 15.338,75 EUR (koji odgovara iznosu od 30.000,00 DEM) kao naknadu za štetu prouzročenu kaznenim djelom koje je podnositelj zahtjeva počinio, bile u suprotnosti s presudom Vrhovnog suda od 5. rujna 1986. godine (vidi stavke 6. - 8. ove odluke), a time i u suprotnosti s načelom *res judicata*. Građanski su sudovi zapravo podnositelju zahtjeva naložili da M.Š.-u nadoknadi iznos koji je M.Š. dao podnositelju zahtjeva u nezakonite svrhe.

52. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da je, čak i ostavljajući po strani obrazloženje koje je Vrhovni sud naveo za preinačenje odluke o imovinskopravnom zahtjevu M.Š.-a (vidi stavak 7. ove odluke), posljedica odluke tog suda da oduzme predmetni iznos bila da je, prema domaćem pravu M.Š. mogao samo pokrenuti parnični postupak protiv države jer je u takvim slučajevima svoj imovinskopravni zahtjev mogao namiriti samo iz oduzete imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom (vidi stavak 47. ove odluke s daljnjim referencama). Ipak, domaći su sudovi u parničnom postupku kojem prigovara usvojili zahtjev M.Š.-a protiv njega (vidi stavak 21. ove odluke) umjesto da su ga odbili zbog nedostatka pasivne legitimacije.

53. Konačno, podnositelj zahtjeva ponovio je svoju glavnu tvrdnju da mu je naloženo da dva puta plati isti dug (vidi stavke 38. i 40. ove odluke), što je bilo u suprotnosti s domaćim pravom (vidi stavke 47. - 52. ove odluke) i čime mu je nametnut prekomjeran individualni teret.

2. Ocjena Suda

(a) Je li došlo do miješanja

54. Nije sporno između stranaka da presude građanskih sudova kojima je podnositelju zahtjeva naloženo da M.Š.-u isplati iznos od 15.338,75 EUR (vidi stavak 21. ove odluke) predstavljaju miješanje u njegovo pravo

vlasništva, te je stoga članak 1. Protokola br. 1 primjenjiv. Sud ne vidi razlog da smatra drugačije.

(b) Zakonitost i legitiman cilj

55. Što se tiče zakonitosti miješanja, Sud napominje da je miješanje imalo pravnu osnovu u domaćem pravu jer se temeljilo na mjerodavnim odredbama kaznenog i građanskog prava koje su bile primjenjive u to vrijeme (vidi stavke 32. - 36. ove odluke). Sud smatra i da predmetno zakonodavstvo ispunjava kvalitativne zahtjeve dostupnosti i predvidljivosti. Stoga je uvjeren da je miješanje u podnositeljeva prava vlasništva bilo predviđeno zakonom, kako to zahtijeva članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

56. U pogledu tvrdnji podnositelja zahtjeva da presude građanskih sudova u njegovu predmetu nisu bile u skladu s mjerodavnim domaćim pravom (vidi stavke 47. - 52. ove odluke), Sud ponavlja da su njegove ovlasti za preispitivanje usklađenosti s domaćim pravom ograničene. Tumačenje i primjena domaćeg prava u prvom je redu zadatak domaćih vlasti, konkretno sudova, čak i u područjima u kojima Konvencija „obuhvaća“ pravila iz područja tog prava budući da su domaće vlasti, po prirodi stvari, posebno kvalificirane za rješavanje pitanja koja nastaju s tim u vezi. To je posebice tako kada se, kao i ovdje, predmet odnosi na složena pitanja tumačenja domaćeg prava. Osim u slučajevima kada je tumačenje proizvoljno ili očigledno nerazumno, uloga Suda ograničena je samo na utvrđivanje jesu li učinci tog tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi, primjerice, *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 149., 20. ožujka 2018.). Prema mišljenju Suda, tumačenje građanskih sudova u ovom predmetu ne može se smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim.

57. Nadalje, Sud smatra da je miješanje težilo legitimnom cilju u javnom ili općem interesu, odnosno zaštititi prava žrtava kaznenih djela na naknadu pretrpljene štete.

58. Prema tome, preostalo pitanje o kojem Sud treba odlučiti jest je li postojao razuman odnos razmjernosti između sredstava koja su vlasti koristile za postizanje tog cilja i zaštite prava podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegova vlasništva.

(c) Razmjernost

59. Sud ponavlja da je podnositeljeva glavna tvrdnja bila da mu je bilo naloženo da dva puta plati isti dug u iznosu od 30.000,00 DEM, jednom državi na temelju kaznene presude kojom je naloženo oduzimanje tog iznosa kao imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, a zatim na temelju presude u parničnom postupku kao naknadu dosuđenu oštećeniku za štetu prouzročenu kaznenim djelom (vidi stavke 38. - 40. ove odluke). Čak i pretpostavljajući da se može smatrati da je u toj situaciji podnositelju nametnut prekomjeran individualni teret pa se stoga otvara pitanje na temelju

članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, Sud smatra da se ne bi otvorilo pitanje na temelju tog članka ako odluka o oduzimanju imovinske koristi ili odluka o dosuđenoj naknadi nisu u stvarnosti izvršene i više se ne mogu izvršiti.

60. S tim u vezi, Sud napominje da je u ovršnom postupku pokrenutom radi izvršenja kaznene presude (vidi stavke 9. - 18. ove odluke) došlo do spora između države i podnositelja zahtjeva o tome je li dug iz odluke o oduzimanju imovinske koristi podmiren u cijelosti ili samo djelomično. Konkretno, podnositelj zahtjeva tvrdio je da je dug platio u cijelosti, dok je država tvrdila da je iznos od 36.849,00 EUR, odnosno veliki udio u dijelu duga izraženog u stranoj valuti (iznos od 45,9 milijuna LIT i navedeni iznos od 30.000,00 DEM) ostao neplaćen (vidi stavke 11. - 15. ove odluke). Taj spor nikad nije riješen jer je taj ovršni postupak na kraju obustavljen iz drugih razloga (vidi stavke 16. i 18. ove odluke). Međutim, domaći sudovi jesu utvrdili da se odluka o oduzimanju imovinske koristi više ne može izvršiti jer je nastupila zastara tražbine (vidi stavak 18. ove odluke).

61. Sud napominje da je u tom postupku financijski vještak utvrdio da dio duga izraženog u stranoj valuti (45,9 milijuna LIT i 30.000,00 DEM) nije plaćen u cijelosti, te da je ovršni sud 13. lipnja 2011. godine donio rješenje o ovrsi kojim je naložio pljenidbu podnositeljeve mirovine u iznosu od 36,849,00 EUR radi namirenja neplaćenog udjela u tom dijelu duga (vidi stavke 13. i 17. ove odluke). Točno je da je isti ovršni sud, nakon prigovora podnositelja zahtjeva, kasnije ukinuo to rješenje (vidi stavke 17. - 18. ove odluke). Međutim, taj je sud to učinio zato što je utvrdio da je nastupila zastara tražbine, a ne zato što je prihvatio tvrdnju podnositelja zahtjeva da je dug podmiren u cijelosti (vidi stavke 11. i 18. ove odluke).

62. Sud napominje i da je ovršni postupak na temelju presude donesene u parničnom postupku isto tako obustavljen i da dosuđena naknada također nije isplaćena u cijelosti (vidi stavke 21., 29. i 31. ove odluke).

63. U tim okolnostima, Sud smatra da, s obzirom na dokaze koji su mu na raspolaganju, podnositelj zahtjeva nije dokazao da je zapravo dva puta platio dug u iznosu od 30.000,00 DEM. Stoga se ne može reći da je bio prisiljen snositi prekomjeren individualni teret.

64. Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

B. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije

65. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i da je: (a) navedeni parnični postupak (vidi stavke 19. - 25. ove odluke) nerazumno dugo trajao; i (b) da je taj postupak bio nepošten jer su domaći sudovi pogrešno primijenili mjerodavno domaće pravo. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... i u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

66. U pogledu prigovora podnositelja zahtjeva zbog duljine trajanja postupka, Sud prvo napominje da je podnositelj zahtjeva prigovor ograničio na duljinu trajanja glavnog postupka (vidi stavke 19. - 25. ove odluke), čime je isključio naknadni ovršni postupak (vidi stavke 26. - 31. ove odluke). Nadalje ponavlja da su u razdoblju od 15. ožujka 2002. do 28. prosinca 2005. godine stranke u sudskim postupcima u tijeku u Hrvatskoj mogle prigovoriti zbog duljine trajanja postupka podnošenjem ustavne tužbe, a u razdoblju od 29. prosinca 2005. do 13. ožujka 2013. godine podnošenjem zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Sud nadalje ponavlja da je oba navedena pravna sredstva priznao kao djelotvorna pravna sredstva u svrhu članka 13. i članka 35. stavka 1. Konvencije (vidi *Slaviček protiv Hrvatske* (odl.), br. 20862/02, ECHR 2002–VII, i *Pavić protiv Hrvatske*, br. 21846/08, stavak 36., 28. siječnja 2010.). Međutim, u ovom predmetu podnositelj zahtjeva nije iskoristio nijedno od tih pravnih sredstava dok je predmet bio u tijeku pred redovnim sudovima. Nadalje, njegov je predmet bio u tijeku pred Ustavnim sudom neke dvije godine (vidi stavke 23. - 25. ove odluke), što se ne može smatrati prekomjernim. Iz toga proizlazi da je podnositeljev prigovor o duljini trajanja postupka nedopušten na temelju članka 35. stavka 1. i stavka 3. točke (a) Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava kao očigledno neosnovan i da se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

67. U pogledu podnositeljevog preostalog prigovora na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, Sud napominje da podnositelj zahtjeva prigovara tumačenju zakona od strane domaćih sudova i osporava ishod postupka koji, ako nije proizvoljan ili očigledno nerazuman, Sud ne može ispitati na temelju tog članka (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Bochan protiv Ukrajine* (br. 2) [VV], br. 22251/08, stavak 61., ECHR 2015). Podnositelj zahtjeva nije prigovorio da domaći sudovi nisu bili nepristrani kao ni da je postupak bio nepošten na neki drugi način, a nema ni dokaza koji bi ukazivali na to. S obzirom na sav materijal koji posjeduje, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva mogao iznijeti svoje tvrdnje pred sudovima, koji su osigurali jamstva iz članka 6. stavka 1. Konvencije i koji su odgovorili na te tvrdnje u odlukama koje se ne čine proizvoljnima ni očigledno nerazumnima. Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

ODLUKA BUTIJER protiv HRVATSKE

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana
4. lipnja 2020.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Aleš Pejchal
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524